

Till socialutskottet

Socialutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1998/99:134 Vissa alkoholfrågor, m.m. jämte motioner. Skatteutskottet begränsar sitt yttrande till avsnitten 9.2, 9.4–6 i propositionen samt de motioner som berör dessa avsnitt. Utskottet får anföra följande.

Yrkesmässig införsel av och partihandel med spritdrycker, vin och starköl

Gällande bestämmelser

Försäljning av spritdrycker, vin och starköl utanför detaljhandels- och serveringsledet får bedrivas endast av den som har partihandelstillstånd. Partihandelstillståndet ger innehavaren rätt att exportera varorna och sälja de varor som tillståndet omfattar till andra partihandlare, till Systembolaget, till innehavare av serveringstillstånd och till den som har inköpstillstånd för användning av varorna i teknisk, industriell, medicinsk, vetenskaplig eller liknande verksamhet samt till exportbutiker och till fartyg och flygplan för proviantering. Den som har partihandels- eller tillverkningsstillstånd har också rätt att importera spritdrycker, vin och starköl till Sverige. Importrätten tar endast sikte på införsel i och för rörelsen.

Partihandelstillstånd meddelas av Alkoholinspektionen om sökanden med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Sökanden skall betala ansökningsavgift samt om tillstånd beviljas även en årlig tillsynsavgift. För det fall tillståndshavaren har lager i Sverige, skall dessa lager uppfylla kraven i Alkoholinspektionens föreskrifter och allmänna råd.

Alkoholinspektionen har det direkta tillsynsansvaret över innehavarna av partihandelstillstånd. Syftet med inspektionens tillsyn är att kontrollera dels att de lagstadgade reglerna efterlevs, dels att förutsättningarna för tillstånd fortfarande föreligger. Tillsynen kan genomföras i form av s.k. administrativ tillsyn eller genom kontrollbesök.

En partihandlare kan få sitt tillstånd återkallat av Alkoholinspektionen om han bryter mot alkohollagens bestämmelser eller om den personliga lämpligheten inte längre är uppfylld. Sedan år 1995, när nuvarande tillståndssystem började gälla, har 14 (av totalt 77) tillstånd återkallats av Alkoholinspektio-

nen på grund av olaglig import, slarv med bokföringen eller personlig olämplighet. Det vanligaste orsaken till att tillstånd till tillverkning och parti-handel har upphört att gälla är att tillståndshavaren själv begärt det eller att verksamheten gått i konkurs. I dag finns drygt 300 partihandlare. Majoriteten av dessa är också godkända som upplagshavare.

Den som vill importera alkoholdrycker för kommersiellt bruk måste också iaktta de skatterättsliga reglerna beträffande handel med sådana drycker. Dessa regler återfinns i lagen (1994:1564) om alkoholskatt som i sin tur bygger på de gemenskapsrättsliga reglerna i rådets direktiv 92/12/EEG, det s.k. cirkulationsdirektivet. I princip behövs ett godkännande från skattemyndigheten för yrkesmässig import av alkoholdrycker. Säkerhet för skatten skall ställas. Skattemyndigheten gör också en vandelsprövning av den som ansöker om godkännande som upplagshavare. För upplagshavare skall även skatteupplaget godkännas av skattemyndigheten. Tull- och skattemyndigheter utövar kontroll över införseln och skattskyldigheten. En upplagshavare som inte längre uppfyller kraven på lämplighet kan få sitt godkännande återkallat av skattemyndigheten. Motsvarande gäller för en registrerad varumottagare.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att partihandelstillstånden tas bort i sin nuvarande form och ersätts med en reglering som är direkt kopplad till vissa begrepp i alkoholskattelagen. Förslaget innebär att partihandel (inkl. import) med spritdrycker, vin och starköl får bedrivas endast av den som skattemyndigheten har godkänt som upplagshavare eller registrerat som varumottagare. Den stora skillnaden jämfört med i dag blir att partihandlarna inte behöver ha något tillstånd från Alkoholinspektionen eller erlagga några ansöknings- eller tillsynsavgifter. Dessa avgifter har också varit föremål för omfattande kritik från Europeiska kommissionen, anför det. Vidare innebär förslaget att det administrativa sanktionssystemet i alkohollagen ersätts med bestämmelserna om återkallelse av ett godkännande som upplagshavare i alkoholskattelagen varigenom viss dubbelkontroll försvinner. Regeringen föreslår därvid att det i alkoholskattelagen införs en bestämmelse om att beslut om återkallelse skall gälla omedelbart samt att ett uttryckligt krav på vandelsprövning av den som ansöker om registrering som varumottagare införs.

Vidare föreslås att restauranger med serveringstillstånd som själva vill importera spritdrycker, vin och starköl i lagstiftningen skall behandlas på samma sätt som övriga partihandlare, dvs. något krav på tillstånd från Alkoholinspektionen skall inte krävas. Däremot skall restaurangerna i likhet med andra kommersiella importörer vara godkända av skattemyndigheten som upplagshavare eller som registrerade varumottagare. Enligt regeringens mening bör restauranger normalt komma i fråga för registrering som varumottagare. Skälet till regeringens förslag i denna del är att det inte får finnas någon osäkerhet beträffande vem som har rätt att importera och/eller partihandla med alkoholdryckerna i fråga. De två partihandelskategorierna – upplagshavare och registrerade varumottagare – finns båda efter vederbörligt

godkännande registrerade hos skattemyndigheten, vilket kan kontrolleras av tull- och polismyndigheter, kommuner, länsstyrelser, restauranger och andra som vill kontrollera behörigheten.

Enligt regeringens bedömning bör dagens svenska partihandlare kunna fungera på marknaden på ungefär samma villkor som i dag och en av alkoholpolitikens huvudprinciper om att begränsa tillgängligheten kvarstå oförändrad.

Regeringen föreslår vidare att skattemyndigheten skall åläggas också att kontrollera att alkoholvarorna inte säljs till andra än Systembolaget, restauranger med serveringstillstånd eller till andra partihandlare. Beskattningsmyndigheten (Skattemyndigheten i Gävle) skall således i stället för Alkoholinspektionen kontrollera att varorna endast har sålts till den som är berättigad att köpa dessa. Denna sistnämnda uppgift föreslås beskattningsmyndigheten kunna uppdra åt skattemyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö att utföra i dess ställe. Uppmärksammas det att någon sålt direkt till konsument (vilket är straffbelagt) skall detta enligt propositionen leda till att godkännandet som upplagshavare respektive registreringen som varumottagare ifrågasätts.

Bakgrunden till regeringens förslag är i huvudsak den kritik som riktats mot det svenska tillståndssystemet för partihandlare och tillverkare i det s.k. Franzénmålet (där EG-domstolen prövade förenligheten av Systembolagets detaljhandelsmonopol med gemenskapsrätten) samt den kritik som framförts av Europeiska kommissionen i en formell underrättelse till regeringen. I underrättelsen gör kommissionen gällande bl.a. att vissa villkor och krav i den svenska lagstiftningen beträffande ansökan och innehav av partihandelstillstånd står i strid med EG-rättens bestämmelser. Även kraven på dubbla tillstånd för restauranger som vill importera spritdrycker, vin och starköl kritiserades av kommissionen.

Motionerna

I motion So14 av Thomas Julin m.fl. (mp) yrkas avslag på förslaget om att avskaffa nuvarande regler om partihandelstillstånd (yrkande 1). Med tanke på medlemskapet i EU, de öppna gränserna och kriminella gruppers ökade intresse för alkoholmarknaden är det enligt motionärerna nu mer än någonsin viktigt med en övergripande kontroll av alkoholhanteringen. Alkoholinspektionen har en mycket betydelsefull roll på alkoholområdet, bl.a. när det gäller att garantera att hanteringen av alkohol sker ansvarsfullt och i enlighet med gällande regler. Motionärerna är oroade över att viktiga delar som ingår i Alkoholinspektionens verksamhet kommer att försvinna om skattemyndigheten skall ta över hanteringen och inrymma denna verksamhet inom befintliga resurser.

I motion So11 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) hemställs att nuvarande system med partihandelstillstånd skall finnas kvar (yrkande 3). Alkoholinspektionen med dess kontroll- och tillsynsverksamhet fyller enligt motionärerna en viktig roll på det alkoholpolitiska området. Det går inte att ersätta inspektionens verksamhet med den prövning och kontroll som Särskilda skattekontoret gör. Förslaget innebär att den alkoholpolitiska prövningen och

tillsynen faller bort, menar motionärerna. Vidare anser motionärerna att regeringen genom förslaget har gått betydligt längre än vad EG-domstolen krävt.

I *motion So13 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* anføres att Alkoholinspektionens huvuduppgifter att kontrollera marknadskrafterna via ett system av tillstånd, tillsyn och sanktioner skall behållas (yrkande 7). Detta ansågs vara en angelägen uppgift när alkohollagen antogs och dåvarande partihandelsmonopol avskaffades. Behovet att kontrollera marknadskrafterna har knappast minskat sedan dess utan snarare ökat, menar motionärerna.

I *motion So10 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)* (yrkande 15) framhålls att Alkoholinspektionens kompetens måste tas till vara om ansvaret för partihandelstillstånden förs över till skattemyndigheten. Vidare anser motionärerna att skattemyndigheten måste tillförsäkras stora personella resurser.

I *motion So12 av Kenneth Johansson m.fl. (c)* anføres att frågor om de särskilda partihandelstillstånden, tillsynen m.m. samt förändringar av Alkoholinspektionens funktion och uppgifter bör behandlas i ett beslut om den samlade alkoholpolitiken (yrkande 1).

I *motion So4 av Chris Heister m.fl. (m)* efterlyses förenklade regler för import till godkända serveringsställen (yrkande 7). Motionärerna menar att restauranger som själva vill importera alkoholdrycker inte skall omfattas av samma regler som professionella partihandlare. Serveringsställena är redan föremål för omfattande kontroll från kommunens sida. I samma motion (yrkande 4) yrkas avslag på förslaget om vandelsprövning av varumottagare. Motionärerna anför att det i praktiken redan sker en vandelsprövning och behovet av en lagändring inte kan anses dokumenterad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en person eller ett företag som i dag vill bedriva yrkesmässig införsel av obeskattade alkoholvaror (spritdrycker, vin och starköl) måste godkännas av både Alkoholinspektionen och skattemyndigheten. I båda fallen sker en viss prövning av sökanden och, i förekommande fall, lagerlokal, skatteupplag m.m.

Detsamma gäller för den som driver restaurangrörelse och själv vill importera nämnda slag av drycker för servering. Restaurangen skall också ha tillstånd för alkoholservering till allmänheten. Sådant tillstånd beslutas av den kommun där serveringsstället är beläget.

Ett partihandelstillstånd kan återkallas av Alkoholinspektionen och ett godkännande som upplagshavare eller registrerad varumottagare av skattemyndigheten. Serveringstillståndet kan återkallas av kommunen. Förutom att besluta om tillstånd till partihandel utövar Alkoholinspektionen också tillsyn över denna handel. Tull- och skattemyndigheter utövar kontroll av alkoholimporten. Om en partihandlare säljer spritdrycker, vin och starköl direkt till konsument är detta dessutom ett brott som skall beivras av åklagare och polismyndigheter.

Enligt EG-domstolens dom i det s.k. Franzén-målet utgör det svenska partihandelssystemet ett hinder för import av alkoholdrycker från övriga medlemsländer. Domstolens slutsats var att nationella bestämmelser varigenom

rätten att importera alkoholdrycker förbehålls aktörer med tillverknings- eller partihandelstillstånd på sådana villkor som föreskrivs i den svenska lagstiftningen strider mot EG-fördraget. De åtgärder som regeringen vidtog med anledning av domen (bl.a. kraftigt sänkta avgifter för tillståndsprövningen) ansågs inte tillräckliga av EU-kommissionen som i sin formella underrättelse till regeringen riktade kritik mot vissa villkor och krav i den svenska lagstiftningen som gäller ansökan och innehav av partihandelstillstånd. Kritiken gällde kraven på lagringsmöjligheter och föreståndare, krav på visad lämplighet samt de årliga tillsynsavgifterna. Även kraven på dubbla tillstånd för restauranger som vill importera alkoholdrycker ansågs av kommissionen stå i strid med EG-fördraget.

Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med regeringen att det svenska systemet med partihandelstillstånd som villkor för rätt till import måste ersättas med en reglering som på sikt blir hållbar sett ur ett EG-rättsligt perspektiv.

Det finns enligt utskottets mening också skäl att ifrågasätta nuvarande ordning med dubblerat kontrollsystem för partihandelsledet från strikt alkoholpolitisk synpunkt. När det gäller skyddet för konsumenter finns regler om etablering av restauranger och systembolagsbutiker, återhållsam alkoholservering, begränsade öppettider för både servering och detaljhandel, nykterhet och ordning, åldersgränser för inköp m.m. Eftersom dessa regler kommer att kvarstå oförändrade försämrar inte möjligheterna för en fortsatt restriktiv alkoholpolitik. Det finns därför ingen anledning att motsätta sig förslaget i propositionen om att ersätta tillståndsplikten i alkohollagen med en automatisk rätt att bedriva partihandel (inklusive import) för den som godkänts av skattemyndigheten som upplagshavare eller registrerad varumottagare. Härigenom kommer enligt utskottets mening det svenska regelsystemet i bättre samklang med de EG-rättsliga reglerna.

Utskottet instämmer också i regeringens bedömning att restauranger som själva vill importera alkoholdrycker i likhet med andra kommersiella importörer skall vara godkända av skattemyndigheten endera som upplagshavare eller som registrerad varumottagare. Normalt bör restaurangerna komma i fråga för registrering som varumottagare. Att ge restaurangerna rätt att importera alkoholdrycker som oregistrerade varumottagare skulle enligt utskottets mening onödigt försvåra skattekontrollen eftersom de oregistrerade varumottagarna till skillnad från de registrerade inte är kända av skattemyndigheten på annat sätt än om de upptäcks vid en kontroll.

När det gäller kontrollen över partihandeln vill utskottet framhålla att tull- och skattemyndigheter redan i dag utövar en omfattande kontroll över införseln och skattskyldigheten. Godkännanden som upplagshavare och registrerad varumottagare kan återkallas om förutsättningar för godkännandena inte längre finns. Utskottet kan inte se några nackdelar i att skattemyndigheten tar över den direkta tillsynen över partihandeln och därigenom kontrollen av att alkoholdryckerna inte säljs till andra än Systembolaget, innehavare av serverings- och inköpstillstånd eller till andra partihandlare. I likhet med regeringen anser utskottet att skattemyndigheten kan åläggas att utföra kontrollen över partihandlarna utan att detta medför väsentligt nya arbetsuppgifter.

Uppmärksammas otillåten försäljning, t.ex. direkt till konsument, kan detta förutom straffrättsligt ansvar leda till att godkännandet som upplagshavare respektive registreringen som varumottagare återkallas.

För att kontrollen skall fungera är det viktigt att skattemyndigheten även i andra avseenden ges utökade befogenheter. Utskottet ställer sig därför bakom förslagen i propositionen om att beslut om återkallelse som huvudregel skall gälla omedelbart, att ett uttryckligt krav på vandelsprövning av den som ansöker om registrering som varumottagare skall införas liksom att skattemyndigheten skall ges befogenhet att företa kontrollbesök hos tillståndshavarna.

Den nya ordningen innebär således att skattemyndigheten i sak kommer att ha samma befogenheter gentemot partihandlarna som Alkoholinspektionen har i dag.

Sammanfattningsvis innebär det ovan anförda att skatteutskottet tillstyrker propositionen i nu behandlad del och avstyrker motionerna So4 (m) yrkandena 4 och 7, So10 (kd) yrkande15, So11 (fp) yrkande 3, So12 (c) yrkande 1, So13 (v) yrkande 7 och So14 (mp) yrkande 1.

Systembolagets importrätt/Distansförsäljning

Propositionen

Regeringen föreslår att Systembolaget skall ges en begränsad importrätt av spritdrycker, vin och starköl. Rätten begränsas till import i samband med beställningar från privatkunder. Däremot skall enligt regeringens mening s.k. distansförsäljning av spritdrycker, vin och starköl (dvs. direkt försäljning från annat land till privatperson för konsumtion i Sverige, t. ex. via postorder eller Internet) inte heller tillåtas i framtiden. Skälet till denna ordning är att försäljning direkt till konsument endast får bedrivas av Systembolaget och den som beviljats tillstånd till servering av alkoholdrycker till allmänheten. Vidare anför regeringen att Europeiska kommissionen inte har ställt några krav om möjlighet till distansförsäljning.

Motionen

I motion So4 av Chris Heister m.fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar att distansköp av alkohol för eget bruk från ett annat medlemsland inom EU skall tillåtas (yrkande 8). Detta är enligt motionärerna en bättre ordning än att beställningar från utlandet måste göras genom Systembolagets försorg. Det är inte rimligt att praktiska hänsyn som t.ex. skatteuppbörd och ålderskontroll skall få hindra en begränsad möjlighet till distansköp menar motionärerna. Särskilt inte som gåvoförsändelser, där kontrollsvårigheterna rimligtvis måste vara lika stora, föreslås bli tillåtna. Att tillåta vissa distansköp kan t.o.m. underlätta kontrollen eftersom det skulle vara onödigt att kontrollera en försändelses status av köp eller gåva, anføres det.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om begränsad importrätt för Systembolaget.

När det gäller frågan om distansförsäljning delar utskottet regeringens bedömning att direkt försäljning av spritdrycker, vin och starköl från annat land till privatperson för konsumtion i Sverige inte skall tillåtas (i annat fall än då försäljningen sker genom Systembolagets försorg enligt de särskilda rutiner som gäller för den s.k. privatimporten). Skälet till utskottets ställningstagande är att en sådan typ av försäljning med all sannolikhet skulle bli mycket omfattande och därmed leda till kontrollproblem inom landet samt undergräva detaljhandelsmonopolets legitimitet.

Det skall i detta sammanhang nämnas att distansköp av folköl från näringsidkare i andra EU-länder, t.ex. via Internet inte är förbjudet i Sverige. Transporten av varorna till Sverige kan kontrolleras med stöd av kontrollbefogenheterna i den s.k. punktskattekontrollagen. Enligt alkohollagens bestämmelser om distansförsäljning till Sverige (som står i överensstämmelse med cirkulationsdirektivet) skall skatt på varorna tas ut i Sverige. Det är den utländske säljaren som skall betala skatten och skattskyldigheten inträder när leverans sker. Innan transporten av varorna påbörjas skall säljaren ställa säkerhet för skattens betalning.

I motion So4 har gjorts gällande att tullens kontroll skulle underlättas om vissa distansköp av spritdrycker, vin och starköl tillåts. Mot detta vill utskottet invända följande. Tullens befogenheter att undersöka om postförsändelser innehåller alkoholvaror gäller både på kommersiella och privata försändelser. Skälet till att tullen fick denna befogenhet var dels fiskala (dvs. att förhindra på sikt stora skattebortfall), dels att förhindra att alkoholvaror förs in i landet i strid med alkohollagens bestämmelser om införsel. Även folkhälsoskäl talade för en utökad kontrollbefogenhet. Enligt utskottets mening kommer tullens arbetsbörda knappast att minska om distansförsäljning av andra varor än folköl skulle tillåtas. Om det finns anledning att anta att skattskyldighet föreligger, och att skatten inte har betalats eller att säkerhet inte ställts för skattens betalning, kan en alkoholvara som påträffas i en postförsändelse, och där förutsättningarna för införsel är uppfyllda, tas om hand för kontroll av om punktskatt skall betalas i Sverige och vem som i sådant fall är skattskyldig. Gåvoförsändelser från annat EU-land är till skillnad från distansförsålda varor inte skattepliktiga. Tullens bedömning av en försändelses status skulle således inte försvinna om viss möjlighet till distansköp skulle tillåtas. Inte heller tullens skyldighet att kontrollera mottagarens ålder.

Med det anförda avstyrker utskottet motion So4 (m) yrkande 8.

Gåvoförsändelser

Propositionen

Regeringen föreslår att införsel av spritdrycker, vin och starköl skall tillåtas. Bedömningen av en försändelses status och ålderskontrollen av mottagaren skall utföras av Tullverket inom ramen för den kontroll som sker i dag. Enligt propositionen skall rätten till införsel av gåvoförsändelser endast gälla enstaka gåvoförsändelser från en enskild person i ett annat land till en enskild person här i landet som har fyllt 20 år. Dessutom skall dryckerna vara avsedda för den enskilde mottagarens eller dennes familjs personliga bruk. Det skall vidare vara fråga om gåvoförsändelse "under yrkesmässig befordran" dvs. postbefordran eller annan liknande befordran, t.ex. genom transportföretag.

I den formella underrättelsen från EU-kommissionen konstaterar kommissionen att spritdrycker, vin och starköl inte får sändas som gåva från en annan medlemsstat till en mottagare i Sverige, utan det krävs att någon rent fysiskt åtföljer drycken till Sverige eller hämtar den på Systembolaget. Enligt kommissionen utgör detta ett hinder för privat import av alkoholdrycker, vilket står i strid mot EG-fördraget. Åtgärderna kan inte betraktas som nödvändiga och proportionella i förhållande till intresset av skydd för folkhälsan, ansåg kommissionen. Enligt underrättelsen måste det ges en möjlighet att mottaga alkoholdrycker i Sverige utan att någon fysiskt skall behöva åtfölja drycken eller hämta den på något av detaljhandelsmonopolets försäljningsställen.

Någon beskattningsrätt föreligger i princip inte för gåvor från annat EU-land. I propositionen Införsel av beskattade varor 1998/99:127 (som utskottet kommer att behandla senare under hösten) föreslås att detta förhållande tydligare kommer till uttryck i alkoholskattelagen. Vidare föreslås ändringar i alkohol- och tobaksskattelagarna som skall tjäna till vägledning för vad som skall betraktas som gåva (efter förebild i prop. 134).

Motionerna

I *motion So14 av Thomas Julin m.fl. (mp)* yrkas avslag på regeringens förslag om gåvoförsändelser (yrkande 3).

I *motionerna So11 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* yrkande 6, *So13 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* yrkande 5 och *So14 av Thomas Julin m.fl. (mp)* yrkande 4 begärs tillkännagivanden om att gåvoförsändelser skall lämnas ut till mottagarna i någon av Systembolagets butiker. Motionärerna anser att Systembolaget har bättre kompetens att sköta utlämning och ålderskontroll. I motionerna So11 och So14 anför också att Sverige inte utan vidare måste acceptera kommissionens kritik.

I *motion So10 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)* framhålls att tullen måste ges tillräckliga resurser för att kunna bedöma en försändelses status och kunna kontrollera mottagarnas ålder på ett tillfredsställande sätt. Vidare måste tullen ha tillgång till nödvändiga register för att kunna utföra ålderskontrollen (yrkande 16).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte funnit anledning till någon erinran mot förslaget i propositionen om att tillåta införsel av enstaka gåvoförsändelser från såväl annat EU-land som tredje land till en enskild person i Sverige som fyllt 20 år. Vidare bör som föreslås i propositionen försändelsen ske genom yrkesmässig befordran för att hindra försök till kringgående av begränsningarna av den skattefria resandeförseln. Utskottet tillstyrker således förslaget och avstyrker motion So14 (mp) yrkande 3.

I flera motioner yrkas att Systembolaget skall vara utlämningsplats för gåvoförsändelser eftersom Systembolaget är bättre lämpat än tullen att utföra nödvändig kontroll etc. Utskottet delar inte denna uppfattning utan ställer sig bakom regeringens förslag även i denna del. Som tidigare redovisats har Tullverket redan i dag genom t.ex. punktskattekontrollagen skyldighet och befogenhet att utföra en kontroll, förutom av den aktuella försändelsens status, av åldern hos mottagaren av t.ex. en alkoholvara som tagits om hand vid Tullverkets kontroll. Tullverket har vid dessa kontroller också tillgång till diverse registeruppgifter. En kontroll av mottagarens ålder kan ske genom att Tullverket tar reda på personens i fråga personnummer genom att kontrollera de folkbokföringsuppgifter som finns i register som är tillgängliga för Tullverket eller via skattemyndigheten. Det skall också erinras om att den som under vissa förutsättningar till Sverige för in alkoholdrycker utan att vara behörig därtill eller utan att betala erforderlig skatt för dryckerna kan dömas för varusmuggling eller skattebrott.

Det är svårt att i nuläget ha någon uppfattning om omfattningen av trafiken med gåvoförsändelser. Det finns därför inte anledning att anta att tullen nu skulle behöva tillskjutas extra medel med anledning av förslaget. Självklart är det angeläget att utvecklingen följs och utskottet förutsätter att regeringen gör så och vidtar de åtgärder som efter vunna erfarenheter kan visa sig motiverade.

Utskottet anser samtidigt att det finns all anledning att noga begrunda och analysera den kritik som framförts från kommissionen mot delar av vårt regelsystem, bl.a. att gåvoförsändelser måste hämtas på något av Systembolagets försäljningsställen. Inte minst på grund av att Sverige nu skall inleda förhandlingar om fortsatta kvantitativa begränsningar i den privata resandeförseln kan det visa sig mindre välbetänkt att utmana kommissionen på just detta område, som måste anses lägre prioriterat. Att kämpa för fortsatt undantag på nuvarande nivå är något som också motionärerna förordar. Utan det svenska undantaget från EG:s regler om privatinförsel blir det svårt att fullfölja dagens alkoholpolitik.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna So10 (kd) yrkande 16, So11 (fp) yrkande 6, So13 (v) yrkande 5 och So14 (mp) yrkande 4.

Införsel för privat bruk

Bakgrund

Enligt EG-reglerna (rådets direktiv 92/12/EEG, cirkulationsdirektivet) får den som reser mellan EU-länder medföra minst 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin, 110 liter öl samt 800 cigaretter, 400 cigariller, 200 cigarrer och 1 kg röktnobak utan att betala skatt i införsellandet om varorna inköpts beskattade i en annan EU-stat och är avsedda för privat konsumtion.

Vid förhandlingarna om medlemskap i EU uppnådde Sverige och Finland ett undantag från huvudregeln i cirkulationsdirektivet för att kunna behålla strängare införselregler. Danmark har sedan tidigare ett liknande undantag. Med stöd av undantaget har Sverige begränsat den privata införseln som får ske utan att den resande betalar skatt till 1 liter starksprit eller 3 liter starkvin, 5 liter annat vin och 15 liter starköl, 300 cigaretter eller 150 cigariller eller 75 cigarrer eller 400 gram röktnobak. I dessa kvoter ingår varor som har beskattats i annat EU-land och varor som har inköpts taxfree under resan.

Bestämmelserna om beskattning av privatinförsel och vilka kvantiteter som får införas utan att punktskatt skall betalas finns i lagen (1994:1565) om beskattning av privatinförsel av alkoholholdrycker och tobaksvaror från land som är medlem i Europeiska unionen (privatinförsellagen).

Enligt rådets direktiv 96/99/EG får Sverige, t.o.m. den 30 juni 2000 underkastat en översyn, fortsätta att tillämpa de kvantitativa begränsningarna. Den svenska inställningen är att undantaget i fråga om privatinförseln förlängs automatiskt såvida inte ett enligt rådsbeslut om motsatsen fattas. Danmark och Finland har accepterat att tillämpa EG:s införselregler fr.o.m. den 31 december 2003. Enligt en protokollsanteckning senareläggs Danmarks och Finlands avvecklingsdatum om Sverige vid nästa förhandlingsomgång får en senareläggning av avvecklingen.

Den 1 juli 1999 upphörde den skattefria försäljningen (den s.k. taxfree-försäljningen) inom EU. Efter detta datum är det endast möjligt att föra in alkohol- och tobaksvaror som beskattats i ett annat medlemsland (prop. 1998/99:86, bet. 1998/99:SkU21). Skattefria alkoholholdrycker och tobaksvaror kan fortfarande säljas till resenärer som skall resa till tredje land (inkl. bl.a. Åland och Kanarieöarna, som ligger utanför EG:s skatteområde) samt föras in från sådant land till Sverige. Införseln och de begränsningar som därvid gäller regleras i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Propositionen

I propositionen anför regeringen att i de översynsförhandlingar om införselbegränsningar som kommer att inledas under hösten 1999 kommer Sverige att kämpa för att få fortsatt undantag på nuvarande nivå. Detta är enligt regeringen nödvändigt för att ge Sverige möjlighet att bygga vidare på de delar av vår politik som är EG-rättsligt godkänd och effektiv samtidig som det också ger oss ytterligare tid för att komplettera vår alkoholpolitik med delvis nya metoder.

Motionerna

I *motion So2 av Reynoldh Furustrand och Nils-Göran Holmqvist (båda s)* begärs ett tillkännagivande om att nuvarande införselkvoter skall behållas för att minska gränshandeln och smugglingen (delvis).

I *motion So4 av Chris Heister m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om att Sveriges särskilda undantag för resandeförsel från andra EU-länder skall avvecklas (yrkande 6). Motionärerna anser att de EG-rättsliga regler som gäller och tillämpas av en klar majoritet bland övriga medlemsländer är bra och att Sverige inte längre är i behov av fortsatta undantag. Principen om fri rörlighet mellan medlemsstaterna är grundläggande i EU-samarbetet och Sverige har redan haft avsevärd tid på sig att anpassa sin alkoholpolitik till de mera rimliga europeiska förhållandena, menar motionärerna.

I *motion So11 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* anføres att Sverige bör hävda fortsatt undantag från EU:s regler om privatinförsel från andra medlemsländer, helst med oförändrade kvantiteter (yrkande 2). Att Sverige får fortsatt undantag är viktigt för att inte framtvinga en sänkning av priset på alkoholdrycker, vilket skulle leda till ökad konsumtion och ökade alkoholrelaterade skador. Även i *motion So12 av Kenneth Johansson m.fl.(c)* begärs ett tillkännagivande om att Sverige i förhandlingarna med EU skall begära fortsatt undantag från EU:s gemensamma införselregler (yrkande 6). I annat fall kommer konsumtionen kraftigt att öka i landet och det blir svårt att upprätthålla prispolitiken.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening skulle det vara svårt för Sverige att upprätthålla en hög prisnivå på alkoholdrycker utan det svenska undantaget från EG:s regler om införsel. Det är därför som anføres i motionerna So2 (s), So11 (fp) och So12 (c) viktigt att Sverige fortsätter att hävda detta undantag. Eftersom denna uppfattning också delas av regeringen behövs inte något tillkännagivande i saken. Med det anförda avstyrks också yrkande 6 i motion So4 (m).

Illegal införsel

Tullens kontrollbefogenheter ändrades radikalt i och med medlemskapet. Gränskontrollerna i EU-trafiken försvann. Någon utökning av skattekontrollen och skattemyndighetens befogenheter genomfördes inte i samband med EU-inträdet. Situationen ändrades dock den 1 juli 1998 då punktskattekontrollagen trädde i kraft och tullen fick ökade kontrollbefogenheter beträffande yrkesmässig hantering av bl.a. alkoholvaror, distansförsäljning av sådana varor och kommersiella eller privata postförsändelser som kommer från ett annat EU-land.

Lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom EU (inregränslagen) är tillämplig bl.a. på varor som skall beskattas enligt privatinförsellagen. Tulltjänsteman får anmana personer som befinner sig i omedelbar närhet av gränspassage att stanna och i samband därmed även undersöka transportmedel och handresgods m.m.

Av årets budgetproposition (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 3) framgår att Tullverket har redovisat fortsatt höga beslagsmängder av illegalt införd alkohol och tobak. Regeringen anser det väsentligt att Tullverket fortsätter sina ansträngningar att bekämpa denna typ av smuggling. Hög prioritet skall ges kontroller mot illegal införsel av alkohol och tobak.

Vidare anför regeringen att det är angeläget att Tullverket såväl nationellt som internationellt medverkar i arbetet med att utveckla arbetsmetoder och samarbetsformer för att effektivare bekämpa gränsöverskridande brottslighet såsom narkotika-, sprit- och tobakssmuggling.

Motionerna

I *motion So10 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om behovet av att intensifiera ansträngningarna för att bekämpa spritsmugglingen och att bl.a. Tullverket skall ges ökade resurser för detta ändamål (yrkande 7). I *motion So12 av Kenneth Johansson m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om att tullens insatser måste intensifieras för att hindra smuggling av alkohol (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens och motionärernas inställning att det är angeläget att Tullverket fortsätter sina ansträngningar att bekämpa smugglingen av sprit och att kontroller mot illegal införsel ges fortsatt hög prioritet. Detta är viktigt såväl från fiskal synpunkt som från folkhälsosynpunkt. Frågor om resurser till Tullverket kommer att tas upp i samband med utskottets behandling av regeringens förslag om anslag till skatteförvaltningen och Tullverket. Det finns därför ingen anledning att här närmare pröva storleken av Tullverkets resurser. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Alkoholbeskattningen

Bakgrund

Sveriges medlemskap i EU föranledde förändringar i beskattningen av alkoholhaltiga drycker. Den progressiva skateskala som infördes 1992 har ersatts av en i princip proportionell beskattning efter alkoholhalt.

I förhandlingarna om medlemskap i EU fick Sverige en treårig övergångsperiod (t.o.m. den 1 januari 1998) under vilken en reducerad skattesats skulle få tillämpas för öl med en alkoholhalt som inte överstiger 3,5 volymprocent. I syfte att förstärka stimulansen för en övergång till alkoholsvagare drycker och motverka den ökande gränshandeln genomfördes dock en omläggning till en enhetlig (lägre) skatt på öl redan den 1 januari 1997. Samtidigt höjdes alkoholgränsen för nollbeskattat öl från 2,25 volymprocent till den övre gränsen inom EU för tillämpning av reducerade skatter på öl, dvs. 2,8 volymprocent. För att uppnå en oförändrad konsumtionsvolym av ren alkohol höjdes också skatten på sprit med 2 % (prop. 1996/97:1, bet. FiU1).

Skattesatsen på öl över 2,8 volymprocent är 1,47 för varje volymprocent alkohol och liter. Vid en alkoholhalt på 5 % är skatten 7,35 kr/liter (snittet för samtliga EU-länder är 3,74 kr/liter).

Skatten på lättvin tas ut i ”trappsteg” och uppgår till 27,20 kr/liter för vin över 8,5 upp till 15 volymprocent (ca 4 gånger högre än genomsnittet inom EU).

Skatten på 70 centiliter starksprit är ca 140 kr (ca 3 gånger högre än genomsnittet inom EU).

Propositionen

Regeringen betonar i propositionen att ett av Sveriges viktigaste alkoholpolitiska medel för att begränsa totalkonsumtionen och därmed skadorna fortfarande är prispolitiken. Den nya situationen gör det också nödvändigt att söka nya metoder för det förebyggande arbetet. Samhället måste enligt regeringens uppfattning dock först hitta lika effektiva alternativ till prisinstrumentet innan detta kan överges som alkoholpolitiskt medel.

Motionerna

I *motion So1 av Gunnar Axén (m)* yrkas att riksdagen beslutar om att sänka alkoholskatten med 10 % den 1 januari 2000. Denna sänkning bör sedan följas av en rad mindre sänkning följande år (yrkande 1).

I *motion So2 av Reynoldh Furustrand och Nils-Göran Holmqvist (båda s)* begärs ett tillkännagivande om att skillnaderna i alkoholpriset mellan Sverige och övriga EU-länder måste utjämnas för att minska gränshandeln och smuglingen (delvis).

Motionärerna bakom *motion So13 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* hemställer om ett tillkännagivande om att prisinstrumentet även fortsättningsvis skall användas för att hålla alkoholkonsumtionen nere (yrkande 1). Prisinstrumentet är ett av de viktigaste inslagen i den framgångsrika svenska alkoholpolitiken, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Sverige för sedan en lång tid tillbaka en restriktiv alkoholpolitik som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar genom en minskad totalkonsumtion. Detta sker främst genom en kombination av höga skatter och restriktioner som på olika sätt begränsar tillgängligheten (t.ex. detaljhandelsmonopolet, regler för servering, åldersgränser för inköp, begränsning av privatinförsel etc.) samt olika alkoholförebyggande insatser. Enligt utskottets mening finns det inte något skäl att minska ambitionerna med den svenska alkoholpolitiken därför att man i några medlemsländer inom EU har en annan syn på dessa frågor.

En annan sak är att förutsättningarna för att driva den svenska alkoholpolitiken har ändrats genom medlemskapet i EU och den ökade internationella rörligheten. Prioriteringar måste därför göras till de områden där insatserna ger störst effekt. En strävan att hålla fast vid de mest verkningsfulla alkohol-

politiska medlen så länge de har effekt och ta bort sådana restriktioner som bedöms ha mindre alkoholpolitisk betydelse och som ifrågasatts ur EG-rättslig synpunkt har också varit utgångspunkten för de förslag som regeringen lagt fram i propositionen och som utskottet i det föregående har ställt sig bakom.

Utskottet delar i grunden regeringens inställning att ett av Sveriges viktigaste alkoholpolitiska medel fortfarande är prispolitiken och att vi måste hitta effektiva alternativ till prisinstrumentet innan detta kan överges som alkoholpolitiskt medel. Enligt utskottets mening är det inte lämpligt att genomföra sådan skattesänkningar som motionärerna bakom motionerna So1 och So2 förespråkar.

Utskottet anser givetvis i likhet med motionärerna bakom motion So2 att det är angeläget att motarbeta illegal införsel av alkoholdrycker. Detta är också en prioriterad uppgift för tullen som genom införandet av punktskattekontrollagen också fick bättre möjligheter till kontroll av transporter av punktskattepliktiga varor samt bättre sanktionsmöjligheter. Vidare har varusmugglingslagen varit föremål för översyn och en proposition förebereds inom Regeringskansliet. Punktskatteutredningen överväger för närvarande bl.a. om krav på säkerhet för betalning av skatt i samband med transport av obeskattade varor bör utvidgas. Slutligen bör i detta sammanhang nämnas att det inte bara är länder som Sverige med höga skatter som drabbas av problem med skatteundandraganden genom bedrägerier inom suspensionsordningen eller inom transiteringssystemen. I stor utsträckning rör det sig om ett problem för hela unionen. Åtgärder i syfte att motverka eller förhindra undandraganden av punktskatter har också haft hög prioritet inom EU de senaste åren.

Med det anförda anser utskottet att motion So13 (v) yrkande 1 är tillgodosedd och utskottet avstyrker därför att riksdagen gör några uttalanden i enlighet med denna motion. Av anförda skäl ställer sig utskottet vidare helt avvisande till det skattesänkingsprogram som föreslås i motion So1 (m) yrkande 1. Utskottet avstyrker således även detta motionsyrkande, liksom motion So2 (s) delvis.

Stockholm den 21 oktober 1999

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

I beslutet har deltagit: Arne Kjörnsberg (s), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Per Rosengren (v), Holger Gustafsson (kd), Carl Erik Hedlund (m), Per Erik Granström (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ulla Wester (s), Lena Sandlin (s), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Yvonne Ruwaida (mp), Rolf Kenneryd (c), Johan Pehrson (fp), Margareta Cederfelt (m), Per-Olof Svensson (s) och Lennart Värmbj (v).

Avvikande meningar

1. Yrkesmässig införsel av och partihandel med spritdrycker, vin och starköl

Per Rosengren (v), Rolf Kenneryd (c), Yvonne Ruwaida (mp), Johan Pehrson (fp) och Lennart Värmbys (v) anför:

En av huvudprinciperna inom den svenska alkoholpolitiken har sedan länge varit att begränsa och kontrollera privata vinstintressen. Av denna anledning hade Sverige fram till inträdet i Europeiska unionen också monopol för import, export, tillverkning och partihandel av spritdrycker, vin och starköl. Dessa monopol ersattes med nuvarande tillståndssystem för partihandel och Alkoholinspektionen inrättades med uppgift bl.a. att kontrollera partihandeln med spritdrycker, vin och starköl via ett system av tillstånd, tillsyn och sanktioner. Regering och riksdag underströk vikten av detta alkoholpolitiska system liksom behovet av en kraftfull tillsyn.

Vi finner det anmärkningsvärt att regeringen nu anser att den kommersiella handeln utanför detalj- och serveringsledet inte har någon verklig betydelse från alkoholpolitisk synpunkt. Enligt vår uppfattning har behovet av en övergripande kontroll av alkoholhanteringen inom partihandelsledet inte minskat utan snarare ökat genom EU-inträdet, de öppna gränserna och kriminella gruppers ökade intresse för marknaden.

Att ersätta nuvarande system med partihandelstillstånd med att alla företag som så önskar ges rätt att bedriva partihandel med alkoholdrycker om de uppfyller vissa förutsättningar enligt alkoholskattelagen är en olycklig förändring som enligt vår mening inte bör genomföras. Slopas den alkoholpolitiska prövningen, kontrollen och uppföljningen blir det lättare för oseriösa företag att agera på ett sätt som motverkar det sociala ansvarstagande som bör vara centralt för vår alkoholpolitik.

Alkoholinspektionens kontroll- och tillsynsverksamhet fyller enligt vår mening en viktig funktion. Med tillståndsprövning, inspektionsbesök, rapporter och kontakter med branschsammanlutningar och myndigheter har inspektionen insyn i verksamheten och kan samla in statistik, påverka utvecklingen samt hävda det sociala ansvarstagandet. Detta gynnar såväl samhällsintresset som de seriösa företagen. Alkoholinspektionens verksamhet kan inte ersättas med den prövning som görs av skattemyndigheten för att bli godkänd som upplagshavare respektive registrerad varumottagare. Det finns också anledning att befara att kontrollen och tillsynen över de kommersiella aktörerna försämras om skattemyndigheten tar över denna uppgift bl.a. beroende på att skattemyndigheten saknar tillräckliga resurser och erforderlig kompetens på det alkoholpolitiska området. Däremot anser vi att det är självklart att skattemyndigheten och Alkoholinspektionen skall samarbeta så att dubbelarbete undviks och att parterna kan dra nytta av varandras erfarenheter. Med ett utbyggt samarbete som även bör inkludera tullen kan också de olika kontrollsystemen förstärka varandra.

Det huvudsakliga skälet till regeringens förslag att försämra den svenska alkoholkontrollen är EG-domstolens dom i det s.k. Franzén-målet. Vi anser dock att regeringen gått betydligt längre än vad EG-domstolen krävt.

Med det anförda tillstyrker vi So11 (fp) yrkande 3, So12 (c) yrkande 1, So13 (v) yrkande 7 och So14 (mp) yrkande 1 om att behålla partihandelssystemet i sin nuvarande form och avstyrker regeringens förslag om att ersätta det samma med en automatisk rätt till partihandel om viss förutsättningar i alkoholskattelagen är uppfyllda.

Motionerna So4 (m) yrkandena 4 och 7 och So10 (kd) yrkande 15 avstyrks.

2. Yrkesmässig införsel av och partihandel med spritdrycker, vin och starköl

Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Catharina Hagen (m) och Margareta Cederfelt (m) anför:

Vi konstaterar att regeringen nu sent omsider föreslår att nuvarande system med partihandelstillstånd skall avvecklas. Eftersom detta är något vi moderater förordar i många år välkomnar vi naturligtvis förslaget. Däremot ställer vi oss inte bakom den föreslagna ändringen i alkoholskattelagen för att möjliggöra s.k. vandelsprövning av varumottagare. Som regeringen påpekar i propositionen sker i praktiken redan en viss prövning av vandel hos den som ansöker om godkännande som registrerad varumottagare. Behovet av en lagändring är heller inte dokumenterad. Det avskaffade kravet på partihandelstillstånd bör enligt vår mening inte ersättas med andra typer av regler som i praktiken riskerar att få liknande effekter. Generellt bör restriktivitet iaktas när det gäller att uppställa hinder av vandelsprövningskaraktär. Om man aldrig getts möjlighet att pröva på en viss verksamhet är det naturligtvis svårt att visa att man uppfyller kraven på lämplighet.

Enligt vår uppfattning är det orimligt att restauranger med serveringstillstånd som själva vill importera spritdrycker, vin och starköl i lagstiftningen skall behandlas på samma sätt som professionella partihandlare, dvs. vara godkända av skattemyndigheten som upplagshavare eller varumottagare. Serveringsställena är redan föremål för omfattande kontroll från kommunens sida. Med den av regeringen föreslagna ordningen finns fortfarande fog för den kritik som bl.a. från EU-organ har riktats mot kraven på dubbla tillstånd för restauranger som vill importera alkoholdrycker. Vi anser att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om mera långtgående förenklingar på detta område.

Med det anförda tillstyrks regeringens förslag om att ersätta nuvarande partihandelstillstånd med automatisk rätt till partihandel om vissa förutsättningar i alkoholskattelagen är uppfyllda, dock med den ändringen, föranledd av bifall till motion So4 (m) yrkande 4, att kravet på vandelsprövning av varumottagare skall utgå.

Motionerna So10 (kd) yrkande 15, So11 (fp) yrkande 3, So12 (c) yrkande 1, So13 (v) yrkande 7 och So14 (mp) yrkande 1 avstyrks.

Vad ovan anförts om förenklade importregler för restaurangnäringen med anledning av motion So4 (m) yrkande 7 bör ges regeringen till känna.

3. Yrkemässig införsel av och partihandel med spritdrycker, vin och starköl

Holger Gustafsson och Kenneth Lantz (båda kd) anför:

Vi ställer oss bakom regeringens förslag om att ersätta tillståndsplikten enligt alkohollagen med en rätt till partihandel (inklusive import) för den som har godkänts som upplagshavare eller registrerad varumottagare av skattemyndigheten. Härigenom kommer enligt vår mening det svenska regelsystemet i bättre samklang med de EG-rättsliga reglerna. Den stora skillnaden jämfört med i dag blir att partihandlarna inte behöver ha något tillstånd från Alkoholinspektionen eller erlagga några ansöknings- eller tillsynsavgifter. Dessa avgifter har också varit föremål för omfattande kritik från Europeiska kommissionen. I och med att reglerna om skydd för konsumenterna kommer att kvarstå oförändrade anser vi att möjligheterna för en fortsatt restriktiv alkoholpolitik inte försämras.

Förslaget innebär också att skattemyndigheten skall ta över tillsynen över verksamheten och därigenom kontrollen av att spritdrycker, vin och starköl inte säljs till andra än sådana som enligt alkohollagens bestämmelser är berättigade att köpa dessa drycker. För att skattemyndigheten skall kunna klara av att utföra de nya arbetsuppgifterna anser vi, till skillnad från regeringen, att skattemyndigheten måste tillförsäkras ökade resurser. Det räcker inte med enbart utökade befogenheter beträffande vandelsprövning, återkallelse, kontrollbesök etc. Vidare anser vi att Alkoholinspektionens kompetens på det alkoholpolitiska området måste tas till vara. I skattemyndighetens lämplighetsprövning och fortlöpande tillsyn måste de alkoholpolitiska aspekterna och det sociala ansvarstagandet tillmätas fortsatt stor betydelse. Det anförda bör riksdagen med anledning av motion So10 (kd) yrkande 15 som sin mening ge regeringen till känna.

Det anförda innebär också att vi avstyrker motionerna So4 (m) yrkandena 4 och 7, So11 (fp) yrkande 3, So12 (c) yrkande 1, So13 (v) yrkande 7 och So14 (mp) yrkande 1.

4. Systembolagets importrätt/Distansförsäljning

Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Catharina Hagen (m) och Margareta Cederfelt (m) anför:

Förslaget om att ge Systembolaget en begränsad importrätt i samband med beställningar från privatkunder tillstyrks eftersom det gör importen snabbare och billigare för kunden samt ökar möjligheten för utländska producenter att nå den svenska marknaden. Därutöver anser vi att det skall införas en möjlighet för den enskilde att själv föra in alkoholdrycker direkt från en utländsk försäljare under förutsättning att dryckerna är avsedda för eget bruk. Ur den enskildes perspektiv kan det med fog förefalla märkligt att även en mindre specialbeställning från utlandet måste göras genom Systembolaget, samtidigt som den enskilde själv hade kunnat föra in motsvarande drycker i samband med en resa. När det särskilda svenska undantaget för resandeförseln

upphör kommer denna ordning, om inget görs, att framstå som än mer märklig.

Att distansköp skulle kunna bli ett alternativ till inköp på Systembolaget och därmed göra det svårt att upprätthålla detaljhandelsmonopolet utgör enligt vår mening inget hinder mot att genomföra en sådan lagändring. Moderata samlingspartiet har under många år drivit frågan om att avveckla just detta monopol.

I propositionen påpekas att distansförsäljning är en etablerad försäljningsform för alkoholdrycker inom EU. Vi menar att praktiska hänsyn som t.ex. skatteuppbörd och ålderskontroll inte kan få utgöra hinder för en begränsad möjlighet till distansköp. Särskilt inte som gåvoförsändelser, där kontrollsvårigheterna rimligtvis måste vara motsvarande, föreslås bli tillåtet. Precis som resandeförsel och gåvoförsändelser kan möjligheten till distansköp omges med mer eller mindre explicita volymbegränsningar som syftar till att garantera att importen sker för eget bruk och i begränsad omfattning.

Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag till lagreglering i enlighet med det ovan anförda. Detta bör riksdagen med anledning av motion So4 (m) yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

5. Gåvoförsändelser

Per Rosengren (v), Holger Gustafsson (kd), Kenneth Lantz (kd), Yvonne Ruwaida (mp), Johan Pehrson (fp) och Lennart Värmbys (v) anför:

Enligt vår mening skall Systembolaget vara utlämningsplats för gåvoförsändelser av sprit, vin och starköl från utlandet. Skälet till vårt ställningstagande är att vi anser att Systembolaget har bättre förutsättningar än tullen att kontrollera mottagarens ålder samt att det verkligen rör sig om en gåva. Därmed kan också risken för förtäckt postorderverksamhet minimeras.

Vi föreslår att riksdagen med anledning av motionerna So10 (kd) yrkande 16, So11 (fp) yrkande 6, So13 (v) yrkande 5 och So14 (mp) yrkandena 3 och 4 beslutar att 4 kap. 2 § punkt 6 alkohollagen kompletteras med följande tillägg:

”Dryckerna skall hämtas av mottagarna i någon av detaljhandelsmonoplets butiker.”

6. Införsel för privat bruk

Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Catharina Hagen (m) och Margareta Cederfelt (m) anför:

Regeringen har enligt propositionen för avsikt att under innevarande höst arbeta för att få behålla Sveriges särskilda undantag från EG:s regler om privatinförsel av bl.a. alkoholdrycker, på nuvarande nivå. Enligt vår mening är de regler som gäller och tillämpas av en klar majoritet bland övriga medlemsländer bra och dessa regler bör gälla även för oss svenskar. De strängare införselregler vi hittills haft har spelat ut sin roll. Principen om fri rörlighet mellan medlemsstaterna är grundläggande i EU-samarbetet, och enligt vår mening har Sverige redan haft avsevärd tid att anpassa sin alkoholpolitik till

de mera rimliga europeiska förhållandena. Vi anser således att det särskilda undantaget skall avvecklas. Detta bör riksdagen med anledning av motion So4 (m) yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna So2 (s) delvis, So11 (fp) yrkande 2 och So12 (c) yrkande 6 avstyrks.

7. Illegal införsel

Holger Gustafsson och Kenneth Lantz (båda kd) anför:

Vi delar inställningen i motionerna att det är angeläget att Tullverket fortsätter sina ansträngningar att bekämpa spritsmugglingen och att kontroller mot illegal införsel ges fortsatt hög prioritet. Vi anser också i likhet med motionärerna bakom motion So10 att tullen måste ges ökade resurser för detta ändamål. Om förstärkningar inte görs riskerar samhällets kostnader att bli mycket större än de besparingar som kortsiktigt görs. Vi anser således att Tullverket skall tillföras mer resurser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Alkoholbeskattningen

Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Catharina Hagen (m) och Margareta Cederfelt (m) anför:

Vi konstaterar att regeringen envist håller fast vid högskattepolitiken inom alkoholområdet trots att såväl den illegala som den legala införseln fortsätter att öka liksom den illegala alkoholhanteringen inom landet. Skattebelastningen har också inneburit att många även annars laglydiga medborgare tycker att det är helt i sin ordning att köpa s.k. svartsprit. I ett läge där de svenska priserna på alkoholdrycker kraftigt skiljer sig från övriga EU-länders ser också välorganiserade brottssyndikat möjligheter att tjäna stora pengar på smugglingen av dessa varor, med en allt grövre brottslighet som följd. Därutöver har de höga skatterna inneburit att den svenska bryggerinäringens konkurrenssituation allvarligt har försämrats. Det finns således enligt vår mening mycket starka skäl att närma de svenska punktskatterna till omvärldens.

Det går heller inte att vänta längre med en sådan åtgärd. Nästa år öppnas Öresundsbron och med den får vi ett ökat resande. Nuvarande kvantitativa begränsningar i den privata resandeförseln kommer att upphöra. (Regeringen måste väl rimligen inse att detta undantag inte kan gälla för evigt även om den skulle lyckas vinna en viss ytterligare tidsfrist.) Detta innebär att ännu mer öl, sprit och vin kommer att skölja in över våra gränser med minskade skatteintäkter som följd.

Enligt vår mening måste skattesänkningar vidtas för att komma åt de skisserade missförhållandena. Det måste finnas utrymme för en stegvis sänkning av punktskatterna på alkohol till en nivå som överensstämmer med, i vart fall, den som råder i Danmark och Tyskland. En sänkning som sker stegvis kommer att leda till en mindre ökning av försäljningen än vad som skulle bli fallet om sänkningen genomfördes i ett steg.

Vad vi ovan anfört om en stegvis sänkning av alkoholskatterna bör riksdagen med anledning av motion So1 (m) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Motionerna So2 (s) delvis och So13 (v) yrkande 1 avstyrks.